

ПРЕССЪОБЩЕНИЕ № 89/23

Люксембург, 5 юни 2023 г.

Решение на Съда по дело C-204/21 | Комисия/Полша (Независимост и личен живот на съдиите)

Правова държава: реформата на полското правосъдие от декември 2019 г. нарушава правото на Съюза

Ценността правова държава е част от самата идентичност на Съюза като общ правен ред и намира израз в принципи, включващи правнообвързващи задължения за държавите членки

След приемането от Полша на 20 декември 2019 г. на закон за изменение на националните правила за организацията на общите съдилища, административните съдилища и Върховния съд (наричан по-нататък „законът за изменение“) Европейската комисия предявява иск за установяване на неизпълнение на задължения, като иска от Съда да постанови, че въведеният с този закон режим нарушава различни разпоредби от правото на Съюза.

Според Комисията, тъй като законът за изменение предоставя на дисциплинарната колегия на полския Върховен съд, чиято независимост и непристрастност не са гарантирани, компетентността да се произнася по дела, които имат пряко отражение върху статута на съдиите и изпълнението на функциите им, този закон засяга тяхната независимост. Освен това според Комисията законът за изменение забранява на всеки национален съд да проверява дали са спазени изискванията на Съюза за независим и непристрастен съд, предварително създаден със закон, и квалифицира такава проверка като дисциплинарно нарушение. На колегията за извънреден контрол и публични въпроси в полския Върховния съд е предоставена изключителната компетентност да извършва такива проверки. Накрая, Комисията поддържа, че като налага на съдиите задължението да предоставят информация за своята дейност в сдружения или фондации, както и за предишна политическа принадлежност, и като предвижда публикуването на тази информация, законът за изменение нарушава правото на неприкосновеност на личния живот и правото на защита на личните данни¹.

В хода на производството Полша е осъдена с определение на заместник-председателя на Съда от 27 октомври 2021 г. да заплаща на Комисията периодична имуществена санкция в размер на един милион евро на ден². Налогането на тази периодична имуществена санкция се счита за необходимо, за да гарантира, че Полша ще приведе в действие временните мерки, приети в определение от 14 юли 2021 г.³, което цели по-специално да спре прилагането на разпоредбите на закона за изменение, оспорен от Комисията. С определение на заместник-председателя от 21 април 2023 г. размерът на периодичната имуществена санкция е намален на 500 000 EUR на ден⁴. Действието на тези определения се прекратява с днешното

¹ За повече информация относно настоящото производство и твърденията за нарушение, предявени от Комисията, вж. прессъобщения № [127/21](#), № [180/21](#) и № [192/21](#).

² Определение на заместник-председателя на Съда от 27 октомври 2021 г., дело [C-204/21 R](#) (вж. и прессъобщение № [192/21](#)).

³ Определение на заместник-председателя на Съда от 14 юли 2021 г., дело [C-204/21 R](#) (вж. и прессъобщение № [127/21](#)).

⁴ Определение на заместник-председателя на Съда от 21 април 2023 г., дело [C-204/21 R-RAP](#) (вж. и прессъобщение № [65/23](#)).

решение, с което се приключва делото. Това обаче не засяга задължението на Полша да плати периодичната имуществена санкция, дължима за минал период.

С днешното си решение **Съдът уважава иска на Комисията.**

На първо място, Съдът потвърждава, че **наблюдаването за спазването от страна на държава членка на ценностите и принципите, като правовата държава, ефективната съдебна защита и независимостта на съдебната власт, са изцяло от неговата компетентност.** Всъщност при упражняване на своята компетентност относно организацията на съдебната власт държавите членки са длъжни да изпълняват задълженията си, произтичащи от правото на Съюза. Те са длъжни също така да **избягват всяко намаляване на защитата** на ценността правова държава в законодателството си в областта на организацията на правораздаването, като се въздържат от приемането на правила, които биха могли да засегнат независимостта на съдиите. Тази основна ценност, която е част от самата идентичност на Съюза, намира израз в правнообвързващи задължения, от които **държавите членки не могат да се отклоняват, като се основават на вътрешни разпоредби или съдебна практика, включително и от конституционен ред.**

На второ място, Съдът, основавайки се на предишната си практика⁵, потвърждава преценката си, че **дисциплинарната колегия** на Върховния съд не отговаря на изискването за независимост и безпристрастност. От това той заключава, че **само потенциалният риск за съдиите, когато прилагат правото на Съюза, че такава инстанция може да се произнася по въпроси относно техния статут и изпълнението на функциите им,** по-специално като разрешава наказателно преследване срещу тях или тяхното задържане, или като приема решения, които засягат основните аспекти на приложимия към тях режим на трудовото право, социалната сигурност или пенсионирането им, **може да засегне тяхната независимост.**

На трето място, Съдът счита, че с оглед на сравнително широкия и неточен характер на разпоредбите на закона за изменение, критикуван от Комисията, и конкретният контекст, при който са приети тези разпоредби, те подлежат на тълкуване, което позволява приложимият към съдиите дисциплинарен режим и предвидените в него санкции да се използват, за да **попрат на националните съдилища да преценяват дали даден съд или съдия отговаря на изискванията във връзка с ефективната съдебна защита, произтичащи от правото на Съюза, евентуално като отправят до Съда преюдициално запитване.** Така приетите от полския законодател мерки **са несъвместими с гаранциите за достъп до независим, безпристрастен и предварително създаден със закон съд.** Всъщност тези гаранции предполагат, че **при определени обстоятелства националните съдилища са длъжни да проверяват дали те самите или съдиите, които заседават в тях, или други съдии или съдилища отговарят на изискванията, предвидени в правото на Съюза.**

На четвърто място, **фактът, че законът за изменение поверява само на една-единствена национална инстанция** (а именно колегията за извънреден контрол и публични въпроси на Върховния съд) **компетентността да проверява спазването на съществени изисквания, отнасящи се до ефективната съдебна защита, нарушава правото на Съюза.** Спазването на тези изисквания **трябва всъщност да бъде гарантирано по един или друг начин във всички материални области на прилагане на правото на Съюза и пред всички национални съдилища, сезирани с дела, които попадат в обхвата на тези области.** Въведеният със закона за изменение монополен контрол обаче, заедно с въвеждането на посочените по-горе забрани и дисциплинарни нарушения, **може допълнително да подкопае основното право на ефективна съдебна защита, залегнало в правото на Съюза.**

Накрая, според Съда националните разпоредби, които задължават съдиите да подават писмена декларация, в която да посочват евентуално членство в сдружение, фондация с нестопанска цел или политическа партия,

⁵ Решение от 15 юли 2021 г., Комисия/Полша (Дисциплинарен режим на съдиите), [C-791/19](#) (вж. и прессъобщение № [130/21](#)).

и които предвиждат публикуване на тази информация онлайн, нарушават основните права на тези съдии на защита на личните данни и на неприкосновеност на личния живот. Публикуването на данни за предишна принадлежност към политическа партия онлайн в случая **не може да постигне твърдяната цел** да укрепи безпристрастността на съдиите. По отношение на данните за членство на съдиите в сдружения или фондации с нестопанска цел те могат да разкрият религиозни, политически или философски убеждения на съдиите. Публикуването на тези данни онлайн **би могло да позволи на лица, които поради причини, чужди на твърдяната цел от общ интерес, се стремят да се осведомят за личното положение на определен съдия, свободно да имат достъп до посочените данни**. С оглед на конкретния контекст на въведените със закона за изменение мерки такова публикуване онлайн освен това **може да изложи съдиите на опасност от неправомерно стигматизиране, като повлияе неоправдано на това как ги възприемат както страните по делата, така и широката общественост**.

ЗАБЕЛЕЖКА: Искът за установяване на неизпълнение на задължения, насочен срещу държава членка, която не е изпълнила задълженията си, произтичащи от правото на Съюза, може да бъде предявен от Комисията или от друга държава членка. Ако Съдът установи неизпълнението, съответната държава членка трябва да се съобрази с решението във възможно най-кратък срок. Когато Комисията прецени, че държавата членка не се е съобщила със съдебното решение, тя може да предяви нов иск, като поиска налагане на имуществени санкции. В случай обаче, че Комисията не е уведомена за мерките по транспониране на дадена директива, по нейно предложение от Съда могат да бъдат наложени санкции на етапа на първото съдебно решение.

Неофициален документ, предназначен за медиите, който не обвързва Съда

[Пълният текст](#) на съдебното решение е публикуван на уебсайта CURIA в деня на обявяването

За допълнителна информация се свържете с Илияна Пальова ☎ (+352) 4303 4293

Кадри от обявяването на решението са достъпни на „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106

Поддържайте връзка!

